

RAPORTOWANIE SCHEMATÓW PODATKOWYCH (MDR)

Wybrane zagadnienia

redakcja naukowa Dominik J. Gajewski

Alina Barkowa, Aleksander Brzozowski, Anna Derdak, Jadwiga Glumińska-Pawlic
Michał Goj, Dorota Jakubowska, Piotr Karwat, Katarzyna Kimla-Walenda, Mikołaj Kondej
Maciej Kurasz, Konrad Kurpiewski, Monika Laskowska, Jacek Leńczuk, Filip Majdowski
Wojciech Niedźwiedzki, Maciej Przychodzeń, Aleksandra Rutkowska, Krzysztof Schulz
Justyna Skwirowska, Anna Sobierajska-Sokół, Beata Sobocha-Holc, Agata Śliwińska
Agnieszka Tałasiewicz, Aleksander Werner, Roman Wiatrowski, Magdalena Zalech

RAPORTOWANIE SCHEMATÓW PODATKOWYCH (MDR)

Wybrane zagadnienia

redakcja naukowa Dominik J. Gajewski

Alina Barkowa, Aleksander Brzozowski, Anna Derdak, Jadwiga Glumińska-Pawlic
Michał Goj, Dorota Jakubowska, Piotr Karwat, Katarzyna Kimla-Walenda, Mikołaj Kondej
Maciej Kurasz, Konrad Kurpiewski, Monika Laskowska, Jacek Leńczuk, Filip Majdowski
Wojciech Niedźwiedzki, Maciej Przychodzeń, Aleksandra Rutkowska, Krzysztof Schulz
Justyna Skwirowska, Anna Sobierajska-Sokół, Beata Sobocha-Holc, Agata Śliwińska
Agnieszka Tałasiewicz, Aleksander Werner, Roman Wiatrowski, Magdalena Zalech

Zamów książkę w księgarni internetowej

proinfo.pl
księgarnia internetowa

Stan prawny na 1 lutego 2024 r.

Recenzent

Dr hab. Ziemowit Kukulski, profesor Uniwersytetu Łódzkiego

Wydawca

Grzegorz Jarecki

Redaktor prowadzący

Kinga Zając

Opracowanie redakcyjne

Katarzyna Rybczyńska

Projekt okładek serii

Wojtek Janikowski, Przemek Dębowski

prawolubni

Ta książka jest wspólnym dziełem twórcy i wydawcy. Prosimy, byś przestrzegał przysługujących im praw. Książkę możesz udostępnić osobom bliskim lub osobiście znanym, ale nie publikuj jej w internecie. Jeśli cytujesz fragmenty, nie zmieniaj ich treści i koniecznie zaznacz, czyje to dzieło. A jeśli musisz skopiować część, rób to jedynie na użytek osobisty.

Szanujmy prawo i własność

Więcej na www.legalnakultura.pl

Polska Izba Książki

© Copyright by Wolters Kluwer Polska Sp. z o.o., 2024

ISBN 978-83-8358-397-6

Wolters Kluwer Polska Sp. z o.o.

Dział Praw Autorskich

01-208 Warszawa, ul. Przyokopowa 33

tel. +48 728 313 462

e-mail: PL-ksiazki@wolterskluwer.com

księgarnia internetowa www.profinfo.pl

SPIS TREŚCI

Wykaz skrótów	9
<i>Alina Barkowa, Agnieszka Tałasiewicz</i> Przejrzystość podatkowa w kontekście priorytetów ESG	13
<i>Aleksander Brzozowski, Aleksandra Rutkowska</i> Czy wybór sposobu opodatkowania oznacza zmianę zasad opodatkowania? Rozważania w kontekście objaśnień MDR i pkt B.2 załącznika do dyrektywy DAC6	23
<i>Anna Derdak</i> Informowanie o schematach podatkowych MDR w dobie digitalizacji	34
<i>Jadwiga Glumińska-Pawlic, Piotr Karwat, Aleksander Werner</i> Określanie korzyści podatkowej w świetle unijnych i polskich regulacji	51
<i>Michał Goj</i> Przepisy o postępowaniu w sprawach informacji o schematach podatkowych i ich wpływ na kształtowanie praktyki MDR	66
<i>Dorota Jakubowska</i> Blaski i cienie polskich przepisów o MDR – obserwacje, spostrzeżenia, postulaty	73
<i>Katarzyna Kimla-Walenda</i> Tax compliance a regulacje dotyczące raportowania informacji o schematach podatkowych – perspektywa państw środkowoeuropejskich	84

Mikołaj Kondej

Czy raportowanie schematu podatkowego oznacza przyznanie się do unikania opodatkowania? O relacjach między zakresem klauzuli przeciwko unikaniu opodatkowania i przepisami o MDR 105

Maciej Kurasz, Justyna Skwirowska

Obowiązek raportowania schematów podatkowych innych niż schematy podatkowe transgraniczne a zasada proporcjonalności 118

Konrad Kurpiewski, Maciej Przychodzeń, Agata Śliwińska

Subiektywna identyfikacja schematu podatkowego 131

Monika Laskowska

Transparentność podatkowa jako istotny aspekt zrównoważonego rozwoju korporacji międzynarodowych 145

Jacek Leńczuk

Problemy w zakresie stosowania przepisów o MDR 157

Filip Majdowski

Wykładnia unijnej dyrektywy o raportowaniu schematów podatkowych w świetle Karty praw podstawowych 173

Wojciech Niedźwiedzki

Sankcje za niezareportowanie schematów podatkowych w kontekście zasady proporcjonalności 193

Krzysztof Schulz

Obowiązki inne niż raportowe ciążące na międzynarodowej grupie kapitałowej na tle przepisów o MDR 203

Anna Sobierajska-Sokół

Organizacja procesu analiz informacji o schematach podatkowych prowadzonych przez Szefa KAS 217

Beata Sobocha-Holc

Ochrona praw podatnika z zastosowaniem zasady *in dubio pro tributario* 226

Beata Sobocha-Holc

Ochrona praw podatnika z zastosowaniem Karty praw podstawowych 239

Roman Wiatrowski

**Zakres ochrony prawnej raportujących MDR przed odpowiedzialnością
za przestępstwa i wykroczenia skarbowe 249**

Magdalena Zalech

**MDR w kontekście transakcji oraz reorganizacji międzynarodowych:
praktyczne aspekty i wyzwania 263**

Alina Barkowa
Agnieszka Tałasiewicz

PRZEJRZYSTOŚĆ PODATKOWA W KONTEKŚCIE PRIORYTETÓW ESG

1. Wstęp

Przejrzystość podatkowa jest jednym z elementów ESG, czyli kryteriów środowiskowych, społecznych i zarządzania, które są wykorzystywane do oceny zrównoważonego rozwoju i odpowiedzialności korporacyjnej. Transparentność podatkowa odnosi się do sposobu, w jaki przedsiębiorstwa i organizacje informują o swojej polityce podatkowej, płacą podatki i raportują swoje działania podatkowe. Jest to istotne, ponieważ podatki są głównym źródłem finansowania usług publicznych, takich jak edukacja, opieka zdrowotna i infrastruktura, które są kluczowe dla społeczeństwa jako całości.

Niniejszy artykuł podsumowuje najistotniejsze kwestie związane z przejrzystością podatkową i jej umiejscowieniem w agendzie ESG. Omówimy obowiązujące standardy przejrzystości podatkowej – zarówno przez pryzmat dobrowolnego, jak i obowiązkowego raportowania kwestii podatkowych. Punktem wyjścia do dyskusji na temat obowiązkowego raportowania jest MDR, ale wskażemy również przykłady innych instytucji wprowadzonych dla zwiększenia transparentności podatkowej aż po Program Współdziałania stanowiący jej najwyższy poziom.

2. ESG – chwilowa moda czy trend

Analiza ESG obejmuje czynniki, w oparciu o które tworzone są ratingi i oceny pozafinansowe przedsiębiorstw, państw i innych organizacji. Składają się one z 3 elementów: E – środowisko (z ang. *environmental*), S – społeczna odpowiedzialność (z ang. *social responsibility*) i G – ład korporacyjny (z ang. *corporate governance*). Ich głównym celem jest dostarczenie inwestorom poprzez analizę tych 3 parametrów

możliwości porównania na jednej płaszczyźnie różnych form inwestowania. Głównym celem oceny podmiotu pod kątem ESG jest zatem dostarczenie informacji dla rynku kapitałowego.

E – Środowisko
Ocena kryteriów dotyczących realizacji strategii i polityki środowiskowej, zarządzania środowiskiem, wywiązywania się z zasad odpowiedzialności i troski o środowisko.
S – Społeczna odpowiedzialność
Relacje z udziałowcami na rynku – dostawcami, klientami, partnerami. Istotnym czynnikiem są warunki pracy oraz przestrzeganie praw pracowniczych i zasad BHP. Prowadzona polityka jakości zarówno w stosunku do procedur zarządzania, jak i jakość produktu. Oceniana jest również polityka informacyjna przedsiębiorstwa i jego transparentność.
G – Ład korporacyjny
Ocena kryteriów zarządczych i ładu korporacyjnego. W zakresie analizy pozostają tu takie czynniki, jak: struktura zarządu przedsiębiorstwa, respektowanie praw udziałowców, respektowanie obowiązków informacyjnych względem wszystkich udziałowców, niezależność decyzyjna oraz umiejętności zarządcze.

Koncepcja ESG jest obecnie popularna i często dyskutowana, ale może pojawić się pytanie, czy istotność tego tematu nie zmaleje w obliczu innych wyzwań, z którymi mierzą się poszczególne państwa i przedsiębiorstwa. Wydaje się jednak, że ESG odzwierciedla trwale i rosnące zainteresowanie inwestorów i będzie kontynuowane w przyszłości, a w obliczu różnych zagrożeń być może nawet zyska na istotności. A zatem ESG nie jest tylko chwilową modą, ale raczej trwałym trendem. W ostatnich latach coraz więcej inwestorów zaczęło dostrzegać znaczenie czynników ESG dla długoterminowej wydajności inwestycji. Wzrost świadomości społecznej na temat zmian klimatycznych, nierówności społecznych i konieczność dobrego zarządzania sprawił, że inwestorzy coraz częściej oczekują, że firmy będą uwzględniać te czynniki w swojej strategii biznesowej.

Ponadto wiele instytucji finansowych, takich jak banki i fundusze emerytalne, wprowadza polityki ESG, które wymagają uwzględnienia tych czynników przy podejmowaniu decyzji inwestycyjnych. To długoterminowe zaangażowanie instytucji finansowych w ESG również sugeruje, że nie jest to tylko chwilowa moda, ale obszar, który coraz częściej będzie uwzględniany w dalszym planowaniu rozwoju biznesowego. Długofalowo ESG może przynieść zatem korzyści finansowe dla firm, które skutecznie zarządzają tymi czynnikami.

Podsumowując, rosnące zainteresowanie inwestorów, wprowadzanie polityk ESG przez instytucje finansowe i korzyści finansowe związane z efektywnym zarządzaniem tymi czynnikami sugerują, że ESG to nasza nowa rzeczywistość. W tej wielości tematów, kryjących się pod hasłem ESG, jest też miejsce dla podatków.

3. Miejsce zagadnień podatkowych w analizie ESG

W kontekście ESG transparentność podatkowa odzwierciedla zobowiązanie organizacji do uczciwego i odpowiedzialnego podejścia do płacenia podatków. Firmy, które są transparentne w swoich działaniach podatkowych, mogą budować zaufanie i reputację jako odpowiedzialne podmioty, które przyczyniają się do rozwoju społeczeństwa poprzez uczciwe opodatkowanie.

W praktyce transparentność podatkowa może obejmować:

- 1) publikowanie informacji o polityce podatkowej i zasadach stosowanych przez firmę w zakresie płacenia podatków;
- 2) ujawnianie informacji o płatnościach podatkowych w różnych jurysdykcjach, w których firma działa;
- 3) raportowanie o działaniach podejmowanych w celu minimalizacji ryzyka podatkowego i unikania agresywnych strategii podatkowych;
- 4) współpracę z organami podatkowymi i przestrzeganie obowiązujących przepisów podatkowych.

Transparentność podatkowa jako element ESG jest ważna dla inwestorów, którzy coraz częściej biorą pod uwagę czynniki ESG przy podejmowaniu decyzji inwestycyjnych. Firmy, które są transparentne w swoich działaniach podatkowych, mogą być postrzegane jako bardziej zrównoważone i odpowiedzialne, co może przyczynić się do zwiększenia zaufania inwestorów i długoterminowej wartości firmy. Ponadto transparentność podatkowa może również przyczynić się do zmniejszenia ryzyka reputacyjnego i konfliktów z władzami podatkowymi.

Niektóre agencje ratingowe oceniają już teraz element transparentności podatkowej jako jedno z kryteriów opłacalności inwestowania w dany podmiot. Przykładem takiej agencji jest MSCI ESG Research – agencja ratingowa, która ocenia społeczne, środowiskowe i zarządcze aspekty działalności firm. W ramach tych ocen MSCI ESG Research bada również transparentność podatkową firm, w tym ich politykę podatkową, stosowanie rajów podatkowych i unikanie opodatkowania. Umieszczenie zagadnień podatkowych w ramach metodologii MSCI ESG Research ilustruje poniższa tabela.

Exhibit 1: MSCI ESG Key Issue hierarchy

3 Pillars	10 Themes	35 ESG Key Issues
Environment	Climate Change	Carbon Emissions
		Climate Change Vulnerability
		Financing Environmental Impact
		Product Carbon Footprint
	Natural Capital	Biodiversity & Land Use
		Raw Material Sourcing
		Water Stress
	Pollution & Waste	Electronic Waste
		Packaging Material & Waste
		Toxic Emissions & Waste
	Environmental Opportunities	Opportunities in Clean Tech
		Opportunities in Green Building
		Opportunities in Renewable Energy
Social	Human Capital	Health & Safety
		Human Capital Development
		Labor Management
		Supply Chain Labor Standards
	Product Liability	Chemical Safety
		Consumer Financial Protection
		Insuring Health & Demographic Risk
		Privacy & Data Security
		Product Safety & Quality
	Stakeholder Opposition	Responsible Investment
		Community Relations
		Controversial Sourcing
	Social Opportunities	Access to Communications
Access to Finance		
Access to Health Care		
Opportunities in Nutrition & Health		
Governance	Corporate Governance	Board
		Pay
		Ownership & Control
		Accounting
		Business Ethics
	Corporate Behavior	Tax Transparency

Źródło: MSCI ESG.

4. Wpływ idei transparentności podatkowej na standardy i ramy sprawozdawczości podatkowej

Rządy poszczególnych państw mogą prowadzić różne programy i inicjatywy mające na celu promowanie i skłanianie podatników do większej transparentności podatkowej. Oto kilka przykładów:

1. Kampanie informacyjne, które mają na celu zwiększenie świadomości społecznej na temat znaczenia płacenia podatków i konsekwencji unikania opodatkowania.

- wania. Takie kampanie mogą zawierać materiały edukacyjne, spoty reklamowe, seminaria i inne działania mające na celu edukację społeczeństwa na temat systemu podatkowego i jego roli w finansowaniu usług publicznych.
2. Współpraca z organizacjami pozarządowymi i sektorem prywatnym w celu promowania transparentności podatkowej. Może to obejmować dialog i konsultacje z przedstawicielami tych sektorów w celu gromadzenia opracowania skutecznych strategii i rozwiązań dotyczących transparentności podatkowej.
 3. Współpraca z innymi krajami w celu wymiany informacji podatkowych i zwalczania unikania opodatkowania na międzynarodowym poziomie. Może to obejmować podpisywanie umów o unikaniu podwójnego opodatkowania, udział w międzynarodowych organizacjach podatkowych i współpracę w ramach różnych inicjatyw.
 4. Wdrażanie przepisów dotyczących raportowania podatkowego wymagających od przedsiębiorstw ujawniania swoich działań podatkowych w bardziej przejrzysty sposób.
 5. Audyt i kontrola podatkowa – resort finansów może prowadzić intensyfikację działań kontrolnych w celu zapewnienia przestrzegania przepisów podatkowych przez przedsiębiorstwa. Regularne kontrole i audyty mogą pomóc w wykrywaniu nieprawidłowości i unikania opodatkowania oraz w egzekwowaniu przestrzegania przepisów podatkowych.

Wszystkie te działania mają na celu promowanie transparentności podatkowej i budowanie zaufania społecznego wobec systemu podatkowego. Przez promowanie uczciwości i odpowiedzialności podatkowej, resort finansów może przyczynić się do zwiększenia dochodów budżetowych, poprawy efektywności systemu podatkowego i zapewnienia równego traktowania wszystkich podatników.

Poniżej odniesiemy się do najważniejszych, naszym zdaniem, inicjatyw legislacyjnych i informacyjnych podjętych w ostatnich latach w celu zwiększania przejrzystości podatkowej i ich przełożenia na polską legislację.

Jednym z najistotniejszych rozwiązań w kontekście wzajemnej współpracy podatkowej pomiędzy światowymi jurysdykcjami, wpływających na zwiększenie transparentności podatkowej, było ustanowienie regulacji w zakresie wzajemnej wymiany informacji podatkowej. Standardy te realizowane są przez Światowe Globalne Forum Przejrzystości i Wymiany Informacji do Celów Podatkowych¹.

Globalne Forum zapewnia wielostronną reakcję na walkę z uchylaniem się od płacenia podatków w poszczególnych jurysdykcjach. Czyni to poprzez promowanie i za-

¹ Liczące 168 członków Forum (ang. Global Forum on Transparency and Exchange of Information for Tax Purposes) jest kluczowym międzynarodowym organem pracującym nad wdrażaniem globalnych standardów przejrzystości i wymiany informacji na całym świecie.

Publikacja omawia skomplikowaną problematykę raportowania schematów podatkowych (MDR) – obowiązku informowania organów podatkowych o planowanych, udostępnianych lub wdrażanych schematach podatkowych. Autorzy – sędziowie sądów administracyjnych, doradcy podatkowi, prawnicy i przedstawiciele doktryny – analizują najistotniejsze zagadnienia zarówno pod względem prawnym, jak i ekonomicznym w obszarze prawa unijnego, polskiego oraz wytycznych OECD.

W opracowaniu przedstawiono m.in. zagadnienia związane z:

- przejrzystością podatkową w kontekście priorytetów ESG,
- identyfikacją schematu podatkowego w kontekście wewnętrznej procedury MDR,
- narzędziami minimalizacji ryzyka w zakresie *tax compliance*,
- wykładnią dyrektywy o raportowaniu schematów podatkowych w świetle Karty praw podstawowych Unii Europejskiej,
- sankcjami za niezaraportowanie schematów podatkowych,
- wątpliwościami dotyczącymi stosowania przepisów o MDR.

Książka przeznaczona jest dla doradców podatkowych, biegłych rewidentów, księgowych, pracowników biur rachunkowych, dyrektorów finansowych oraz notariuszy. Będzie cennym źródłem wiedzy dla adwokatów, radców prawnych, sędziów, komorników i prokuratorów.

Dominik J. Gajewski – profesor doktor habilitowany; kierownik Katedry Prawa Podatkowego w Szkole Głównej Handlowej w Warszawie; kierownik Centrum Analiz i Studiów Podatkowych SGH; sędzia Naczelnego Sądu Administracyjnego (orzeka w Izbie Finansowej); kierownik Studiów Podyplomowych SGH „Podatki w krajowym i międzynarodowym obrocie gospodarczym”; redaktor naczelny czasopisma naukowego „Analizy i Studia CASP”; autor ponad 220 recenzowanych publikacji naukowych z zakresu międzynarodowego, unijnego i krajowego prawa podatkowego.

9788383583976 W01P01

ISBN 978-83-8358-397-6

9 788383 583976

publikacja
rekomendowana przez

**PRZEGLĄD
PODATKOWY**

ZAMÓWIENIA:

INFOLINIA +48 801 044 545

ZAMOWIENIA@WOLTERSKLUWER.PL

WWW.PROFINFO.PL

CENA 249 Zł (W TYM 5% VAT)